

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS”

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Voorl. adres: Beursstraat 17, A'dam - C.

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres administratie: Trouwstraat 811
Postgite 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam” — Amsterdam

Mei 1940 - Mei 1945

Nederland viert feest. Feest om de bevrijding van het Duitse nationaal-socialisme. Er was vijf jaar lang terreur over de arbeiders, intellectuelen, middenstanders, ambtenaren, over rijken en armen. Vijf jaar van verzet door de één meer, door de ander minder, maar door allen vooral tegen het einde van de oorlog.

Het Duitse kapitalisme was in de crisis van 1929 bankroet gegaan. Vier jaar lang heeft het naar wegen gezocht om zich daaruit te verlossen. Het heeft de arbeidersklasse, als eerste en gevaarlijkste vijand, neergeslagen. Het heeft het economisch leven proberen te herstellen door nieuwe afzetmarkten te vinden, nieuwe grondstofgebieden en goedkope arbeidskracht te veroveren. Het organiseerde zijn bedrijfsleven tot in de perfectie. Straf gecentraliseerd, concurreerde het op de wereldmarkt, — gelijk een oorlogswapen georganiseerd, hanteerde het 't economisch leven.

Met tienduizenden stroomden de militairen van het expansie zoekend Duits kapitalisme over de grenzen van Nederland. Zij bombardeerden Rotterdam en persten daardoor de capitulatie af. Verstrooid en in verrassing gebracht door de vlucht der Nederlandse regering, trok het leger huiswaarts, wachtend op de dingen die zouden komen.

De bourgeoisie in Nederland wachtte echter niet. Ze probeerde zaken te doen, ook met de nationaal-socialistische vijand. De ondernemers, die voordien de hand nog drukten van de Nederlandse generaals, bogen nu dienstwillig voor de nieuwe regeerders. De ambtenaren, vooral de hoge, deden alle moeite om in de gunst te komen. Alsof het een vanzelfsprekendheid betrof legden zij de boeken open. Slechts weinig waren er, die anders handelden.

Colijn, een der politieke grondleggers van het Nederlands moderne kapitalisme, publiceerde zijn berucht boekje: „Op de grens van twee werelden”. De Nederlandse Unie was het apparaat waarmee de „Nederlandse socialisten” van het slag Linthorst Homan e.d. zich voor de nazi's aanvaardbaar trachtten te maken. Slechts weinigen waren er, zoals de Spartacisten,

die direct in de illegaliteit gingen, van tevoren wetend, dat de Duitse regeermethoden ook hier zouden worden ingevoerd.

De illegale C.P.N. wist in het begin niets anders te doen dan de „Nederlandse bevolking” op te roepen, met de bezetter samen te werken. Pas langzaam aan, geleerd uit de actie's der werkverschaffingsarbeiders, en op aandrang van haar eigen leden, ging zij de weg op van het illegale verzet. Maar toch niet voor dat Duitsland Rusland aanviel, en dan nog was het 'n nationaal getint verzet.

In het genoemde begin, was onder de druk der verslechtering der levensomstandigheden en door de dreigende uitzending van arbeiders naar Duitsland, reeds het eerste verzet der arbeiders geboren. En het was door het provocerend en gewelddadig optreden der W.A. benden, de vooruitgeschoven handlangers der nazi's, dat de arbeiders de koppen bij elkaar staken, toen op een onmenselijke wijze het armste deel der Joodse bevolking werd geard en geterroriseerd. In een massale beweging, die oversloeg naar het belangrijke industrie-gebied van de Zaan en het Gooi, brak een staking uit, de eerste gedurende de oorlog in Nederland, waarmee de grondslag werd gelegd voor het burgerlijke verzet.

Slechts enkelingen hadden vóór Februari 1941 zich in pamfletten en periodieke pers tot de bevolking gewend en de arbeidersklasse gewaarschuwd. Slechts weinigen hadden de kracht tegen de stroom op te roeien, toen hoge ambtenaren en ondernemers zich verrijkten met het leegplunderen der welgevulde magazijnen. De Februari-staking echter, deed duidelijk uitkomen, dat van de arbeidende bevolking geen steun kon worden verwacht om samen te werken met de meest brute vertegenwoordigers van het kapitalisme. Deze staking heeft duidelijk aan het daglicht gebracht, dat de Duitse nationaal-socialisten voor geen andere keus meer stonden dan volledige inschakeling van het Nederlands bedrijfsleven en bestuur in de Duitse „Grossraumwirtschaft”. Dit blijkt overduidelijk uit de maatregelen, die de Duitsers direct na de Februari-staking namen. De staking van 1941 heeft

datgene wat voor hen op de dagorde stond, slechts verhaast. Zij hadden een „goede” reden in te grijpen.

Dit was voor de in zelfstandigheid opgevoede Nederlandse bourgeoisie te veel. Langzaam, maar dan ook heel langzaam drong het tot haar door, dat ook een aanslag op haar was gedaan, en dat zij steun kon vinden bij de verzetsgeest van de arbeiders.

Een nieuwe prikkel kreeg de illegale beweging weer door de massale staking van 1943. Het nationaal-socialisme had zware nederlagen in Rusland geleden. Meer mannen werden in Duitsland opgeroepen, en vrouwen en buitenlandse arbeidskrachten moesten de leeg gekomen plaatsen innemen. Om aan arbeiders te komen, besloot het Hitlerregiem dat de Nederlandse militairen zich weer in krijgsgevangenschap moesten melden. In tegenstelling tot het in verhouding klein aantal Joden, waren bij deze maatregel honderdduizenden betrokken.

In een massale beweging, die in het Oosten ontstond en daar trouwens haar hoogtepunt had, verspreidde de staking zich over het gehele land. Men honderden werden de arbeiders en diegenen, die blij gaven van hun sympathie, neergeschoten. Met de scherpste terreur werd de staking bedwongen. Desondanks heeft zij het verzet nogmaals de stimulans gegeven, die een illegale terreurorganisatie nodig heeft. Namelijk, dat zij zich geruggesteund voelt door miljoenen mannen en vrouwen. Niet zoals in andere landen kon hier een verzetsorganisatie zich terugtrekken in de bergen of over grenzen wegluchten. Hier kon geen steun worden gevonden dan in de anonimiteit van de massa, die in het algemeen de basis vormde. Dit was ook de reden, dat het ondersteuningswerk aan Joodse en niet-Joodse onderduikers kon worden georganiseerd.

Hoe meer de legers der Geallieerden optrokken, des te meer moed kreeg de verzetsbeweging. Wij bedoelen hier niet hen, die reeds lang vóór die tijd dapper vochten tegen de onderdrukking der nazi's,

UIT DE INHOUD.

Kroonstad.
Jeugdbeweging.
„Het begon op 10 Mei...”
Over de Partij (slot).
E.V.C.-meeting.

het eigen initiatief en het zelfstandig optreden van de arbeiders verhindert. Dit optreden van de „Leninistische” partij is het precieze tegendeel van dat van de anarchisten, die uit angst om ook maar iets aan de vrije ontplooiing van de mens tekort te doen, elke organisatorische band uit de weg trachten te gaan. De „Leninisten” offeren de revolutie aan de eenheid, zoals de anarchisten de eenheid offeren aan dat, wat zij als de wezenlijke inhoud van de revolutie beschouwen. Beide standpunten moeten tot een volkomen mislukking leiden.

Voor de werkelijke revolutie is geen andere weg mogelijk, dan het samenkoppelen van de beide eisen van revolutionaire machtsvorming en klasse-eenheid. Maar deze samenkoppeling kan niet van tevoren worden klaargemaakt. Want zij is slechts mogelijk, wanneer de strijdende arbeiders zich volkomen rekenschap geven van de taken waarvoor zij staan, wanneer zij zich een inzicht verwerven in de problemen, waarvoor zij worden gesteld. Zolang deze problemen zich echter nog niet in de praktijk hebben voorgedaan, kunnen zelfs geschoolde revolutionairen weinig meer bereiken dan het algemene karakter van deze problemen en van hun oplossingen aangeven, laat staan, dat zich bij de grote massa van de arbeiders een eensgezinde mening hierover zou kunnen vormen. Zo is het proces van de revolutionaire machtsvorming een zoeken en tasten, niet het volgen van een van tevoren afgebeelde weg.

Geen wonder, dat deze pogingen van de arbeiders tot zelfstandig optreden en eigen machtsvorming te komen, telkens weer halverwege afbreken en mislukken. Maar — wij zeggen het Rosa Luxemburg na — één zo'n mislukking is voor de bewustwording van de arbeiders belangrijker dan duizend schitterende tactische successen van een partijleiding. Want de ervaring uit de zelfstandig gevoerde actie is vlees en bloed van de arbeiders geworden, zij levert een blijvende bijdrage aan het revolutionaire bewustzijn, terwijl een door de partij behaalde „overwinning” niets leert over de doeleinden en de methoden van de massa-actie.

Maar de arbeidersklasse wordt telkens opnieuw tot de strijd gedwongen. Langzaam leren de arbeiders uit eigen kracht hun strijdorganisaties op te bouwen, leren zij, hoe zij hun eigen macht in het bedrijf moeten formen en instandhouden, leren zij deze macht tussen de verschillende bedrijven te verbinden. Telkens weer komt de les, die de arbeiders moeten leren, daar op neer, dat zij alle te vervullen taken in eigen handen moeten houden en dat, wanneer bepaalde functies aan afzonderlijke personen of organisaties moeten worden overgedragen, deze direct vanuit de bedrijven moeten kunnen worden gecontroleerd en afgezet. Vanzelfsprekend veronderstelt een zodanig optreden een hoge graad van bewustheid, een eenheid van denken bij de arbeiders, die geen van beide van tevoren aanwezig zijn, maar die zich pas in de strijd kunnen ontwikkelen. Wat in deze strijd de taak kan zijn van bewuste

revolutionairen? Hun taak bestaat hierin, om overal en te allen tijde dit zelfstandig optreden van de arbeiders te propageren en te bevorderen. Het eenvoudigste is dit, waar de revolutionairen direct als strijdende arbeiders in het bedrijf staan. Hun taak als de aanvurende voorhoede is hier gemakkelijk te begrijpen. Deze taak bestaat niet alleen en zelfs niet in hoofdzaak in het oproepen van de arbeiders voor bepaalde acties. Veel belangrijker is nog het voortdurend de aandacht vestigen op de gevaren en moeilijkheden die de strijd bedreigen en het aanduiden van de wijze, waarop deze uit de weg kunnen worden geruimd. Niet alleen met de mond of met het geschrift zal deze propaganda worden gevoerd; even belangrijk is het voorgaan door de daad, wanneer deze tot het hart van de arbeiders spreekt. Het tot stilstand brengen van een machine, wanneer het gist in het bedrijf, het in werking stellen van de sirene, wanneer het bedrijf in staking gaat, het formen van een stootroep in tijden van revolutionaire hoogspanning; dit zijn allemaal daden, waarin een revolutionaire voorhoede het initiatief kan en in bepaalde gevallen zelfs moet nemen. Deze voorbeelden kunnen met tientallen andere worden vermeerderd.

Maar zoals de arbeiders van de verschillende bedrijven hun eenheid moeten vinden over de muren van het bedrijf heen, is dit ook voor de revolutionairen noodzakelijk. Hier, in deze georganiseerde eenheid tussen de verschillende bedrijven en ook buiten het bedrijf, ligt zelfs hun voornameste kracht en betekenis. Want alleen door deze organisatie wordt het mogelijk, de strijd-ervaringen van verschillende delen van de arbeidersklasse aan elkaar te koppelen, lang vóórdat deze strijd de werkelijke klasse-eenheid tot stand heeft gebracht. Een dergelijk georganiseerde eenheid van revolutionairen kan zich met het volste recht een partij noemen, ook al zijn haar doelstellingen geheel anders, dan die van de oude partijen. Want de grondslag van haar organisatie is de eenheid van opvatting over de strijd van de arbeiders en de propaganda die ertoe moet bijdragen, dat deze denkbeelden door de arbeiders worden begrepen en overgenomen.

Zolang de strijd de arbeiders uit de verschillende bedrijven nog niet tot een werkelijke, strijdende eenheid heeft gemaakt, zal een dergelijke partij niet kunnen rekenen op een grote toeloop van leden of zelfs van sympathiserenden. Want haar propaganda van de zelfstandige machtsontplooiing van de arbeidersklasse kan pas dan tot een levend bestanddeel van het denken van deze klasse worden, wanneer zij in haar strijdende praktijk wordt verwezenlijkt. Maar een zekere revolutionaire kern van de klasse zal door deze propaganda worden gegrepen en geschoold. Op deze wijze zullen de revolutionairen in de bedrijven niet meer op zichzelf staan, maar gedragen zijn door de ervaringen, die voortvloeien uit de strijd van de gehele klasse. En wanneer de strijd van de arbeidersklasse zich breder gaat ontplooiën, zullen zij door hun denkbeelden en opvattingen het initiatief kunnen nemen voor de ontwikkeling van de nieuwe, zelfstandige strijdwijze.

Esperanto Komuniko

Het eerste na-oorlogse nummer van „Klasbatalo” is thans verschenen. Getracht zal worden, de uitgave regelmatig voort te zetten. Veel hangt hier echter af van de hulp die wij ontvangen, vooral ook op financieel gebied. Want het innen van bijdragen uit het buitenland gaat vanzelfsprekend met grote moeilijkheden gepaard.

Wij roepen daarom allen, die de belangrijkheid van deze uitgave inzien op, deze daadwerkelijk te steunen. Men kan dit doen door vrijwillige bijdragen, of ook door orier zijn bekenden met „Klasbatalo” te werken. De prijs per nummer bedraagt 25 cents.

Bestellingen zijn te richten aan de administratie van „Spartacus” of aan J. G. Leereveld, Prof. v. Reeslaan 4, Blaricum.

Zeelieden-staking

„De staking is te Rotterdam begonnen en is zich weldra gaan uitbreiden tot zelfs in België... Op dit ogenblik zijn ook velen van ons tot een staking over moeten gaan, in verband met het vervoer van soldaten en wapens, die ongetwijfeld tegen ons volk, dat in Indonesië voor zijn vrijheid opkomt, gebruikt zullen worden... Wie op dit ogenblik zich niet solidair verklaart met de stakende zeelieden, zal op tweemaal wijze beschouwd moeten worden als onderkruiper, daar hij enerzijds verraad pleegt jegens ons volk en anderzijds tegen de arbeidersklasse in het algemeen.”

Uit een manifest van de Vereniging der Indonesische Zeelieden, (overgenomen uit „Indonesia” van 20 April).

Verbeteraars van Hitler

De Waarheid van 17 April meldt een staking op Walcheren. Socialisme en Democratie vierten hoogtij in ons land. De Waarheid schrijft:

„De directie (van de „Wederopbouw” op Walcheren) verklaarde: „Het Hitlerfascisme was voor jullie niet erg genoeg, de pen zal jullie nog sterker op de neus gezet moeten worden.”

ogen krijgt, daarbij al zo van streek raakt, dat hij niet heel scherp meer onderscheidt. Daarom zullen wij onze criticius dit misverstand ook maar niet al te kwalijk nemen. Wij vestigen er alleen de aandacht op, dat wij slechts zakelijk de algemene verantwoordelijkheid van Trotsky voor de onderdrukking van de opstand (die vanzelfsprekend niet anders dan een gewelddadige, dus bloedige onderdrukking kon zijn) vaststelden.

Wanneer men deze algemene verantwoordelijkheid van Trotsky van de hand zou willen wijzen, dan is dit in strijd met het bovengenoemde citaat van Trotsky zelf. Maar ook het directe bevel tot onderdrukking van de opstand was afkomstig van Trotsky, zoals men b.v. kan nalezen in het boek „Staline”, geschreven door Souvarine, waaruit het gewraakte citaat afkomstig is. Trotsky was trouwens volkscommissaris van oorlog en bevelvoerder generaal van het Rode Leger. Wij menen, met deze opmerkingen te kunnen volstaan. In het volgende nummer zullen wij de betekenis van de opstand van Kroonstad nader bespreken.

VAN TROTZKISTISCHE ZIJDE

Wij ontvingen enkele opmerkingen naar aanleiding van ons artikel „1871 Parijs — Kroonstad 1921”. In het bijzonder verweet men ons in strijd te komen met de historische waarheid, waar wij schreven:

„Een deputatie werd naar Leningrad gezonden en gevangen genomen. Na een sommatie, die zonder antwoord bleef, gaf Trotsky bevel tot het bombarderen van hen, die hij vroeger „de trots van de revolutie” had genoemd.

Hiertegenover wordt het antwoord aangehaald, dat Trotsky „reeds in 1933 tegenover „soortgelijke praatjes” gaf:

„Ik heb deze kwestie nooit aangeroerd. Niet omdat ik iets te verwijzen had, maar integendeel, juist omdat ik niets te zeggen had. De waarheid is, dat IK PERSOONLIJK NIET HET MINSTE AANDEEL HAD IN DE ONDERDRUKKING VAN DE OPSTAND IN KROONSTADT, NOCH IN DE MAATRE-

GELEN DIE OP DE ONDERDRUKKING VOLGDE. In mijn ogen is dit feit van geen politieke betekenis. Ik was een lid van de regering. Ik beschouwde het bedwingen van de opstand als noodzakelijk en aanvaard daarom de volle verantwoordelijkheid voor het onderdrukken ervan. Slechts binnen deze grenzen heb ik tot nu toe op kliek geantwoord. Maar als moralisten mij persoonlijk beginnen lastig te vallen, door mij er van te beschuldigen mij aan wreedheid te hebben te buiten gegaan, welke door de omstandigheden niet gerechtvaardigd werd, meen ik het recht te hebben te zeggen: „Mijne heren moralisten, ge liegt een beetje.”

Laten wij constateren dat wij nergens Trotsky van persoonlijke wreedheid hebben beschuldigd. Wij wezen dus niet te worden gerangschikt onder de ligende moralisten. Wij begripen natuurlijk heel goed, dat een persoonlijk vereerder van Trotsky, die het woord „Kroonstad” onder de

maar diegenen, die zich verrijkten aan de nazi's door hun gesjacher en uit hun welgevulde zakken ook een kleinigheid gaven voor de verzetsbeweging, teneinde zich voor de toekomst „in te kopen”.

Toen had bourgeoisie de spoorwegarbeiders nodig. Ook de Nederlandse bezittersklasse wilde haar aandeel aan de opmars der Engelsen bijdragen. En zij beval den Nederlandsen spoorwegarbeiders het werk neer te leggen. Als de bourgeoisie later deze staking herdenkt en vol trots daarop in het buitenland wijst, dan doet zij dit met het zelfverzekerd gevoel, dat de Nederlandse spoorwegarbeiders haar op het eerste signaal gehoorzaamden. Maar ze vergeet daarbij te vertellen, dat reeds lang daarvoor, vele „spoorjongens” niet meer op het werk kwamen, omdat zij gevaar liepen door de Engelse en of Amerikaanse vliegers beschoten te worden.

Het ligt nog allemaal in onze herinnering. Het antwoord der nazi's was: de uithongering. Daarmee dachten zij de spoorwegarbeiders aan het werk te krijgen. Dat dit niet lukte was voor de Engelsen en Amerikanen van het grootste belang. Zij wisten zich beveiligd in de flank, doordat van deze kant geen aanval van de Duitse legers kon worden verwacht.

Wij hebben de jaren 1940—1945 van een andere kant bekeken, dan meestal geschiedt. Als „men” over het verzet spreekt, dan worden de stakingen als een deel van het gehele verzet beschouwd. Wat men echter „vergeet” is, dat de stakingen, en vooral de eerste twee, de grondslag voor het verzet hebben gelegd, en dat daaruit voortdurend nieuwe kracht, uithoudingsvermogen en moed werd geput. Want bij elke daad der burgerlijke verzetsbeweging moest ten slotte op de massa's worden gesteund. De basis van het illegale verzet is dan ook slechts mogelijk geweest door de klassenstrijd die de Nederlandse arbeiders voerden.

De Nederlandse bourgeoisie heeft er geen belang bij, dit op de voorgrond te plaatsen. De positie van de arbeidersklasse en de machtspositie die de collaborateurs weer hebben ingenomen, zijn te grote tegenstellingen tot datgene, wat het proletariaat na de „Bevrijding” heeft onderhouden.

Daarom kan de strijd der arbeiders niet ophouden. Hij gaat verder en moet verder gaan, zo lang totdat zij zich zelf hebben bevrijd.

De Zeeliedenstaking

De staking breidt zich uit.

Opnieuw laten de havenarbeiders zien dat zij weten wat solidariteit is. Toen op 26 April de s.s. Java, die door onderkruipers van Rotterdam gehaald was, bestoken werd om geladen te worden, weigerden de havenarbeiders, en verklaarden zich solidair met de zeelieden, met het gevolg dat die zelfde dag de gehele Amsterdamse haven platlag. Ook onder de veenarbeiders roert het. Alleen in uitleiding van de strijd ligt de kracht van de arbeidersklasse.

Ook te Rotterdam hebben nu, op 29 April, 4000 havenwerkers de staking ingezet, terwijl het technisch personeel van de Mij. Nederland zich eveneens bij de stakers heeft aangesloten.

Teleurstelling en Strijd

Mei 1945—Mei 1946.

Het is nu een jaar geleden, dat de Nazi-terreur van ons afgevallen is en we herdenken dat ogenblik met blijdschap. Maar hoewel nog slechts een jaar voorbij is, zegge een 360-tal dagen, lijkt het toch al weer zó heel ver af. De vreugde leeft slechts als verre herinnering in ons. We beleven het niet meer als „de dag van gisteren”.

Er is dan ook zo veel gebeurd in die tijd en alles is nu zó heel anders gekomen, dan de meeste mensen hebben verwacht. Het hoopvolle vertrouwen op een betere toekomst heeft voor algemene teleurstelling plaats gemaakt. Er is geen werkelijke vrede gekomen. De „eeuwige vrede” van Potsdam dreigde reeds in dit jaar verloren te gaan, doordat de Russische burokratie de Engels-Amerikaanse macht bedreigt met haar aanspraken op steunpunten in de Middellandse Zee en haar invloed in Perzië. En de nederlaag van Japan mondde uit in de zelfstandigheidsbeweging van de Indonesische intellectuelen met de inheemse volksmassa's achter zich. De Nederlandse en Engelse imperialisten hebben hierbij getoond, niet zonder meer het uitoebingsrecht aan de intellectuelen over te willen dragen en grepen met hun legers in. Midden-Europa wordt bij een voeding van 1000 calorieën per dag tot een groot Bergen-Belsen gemaakt, terwijl de hongersnood ook heel Azië bedreigt.

Ook ten opzichte van de nieuwe opbouw in de afzonderlijke landen doet zich een algemene teleurstelling gevoelen. Van de oude belofte der bezittende klasse, dat de arbeiders nu een waardige plaats in het arbeidsproces moesten krijgen, is juist het omgekeerde terecht gekomen. De arbeider heeft minder rechten dan ooit, bij de verdediging van zijn levensmogelijkheden staat hij tegenover een machtiger vijand, dan hij ooit heeft gehad. Het is voor zowat iedereen duidelijk geworden, dat de bezittende klasse te zamen met mannen van regering en regeringsburo's zich te midden van de algemene armoede weer het eerst van alles voorzien en dat ze zich een stevige machtspositie bouwen, om de arbeidende bevolking ongestoord te kunnen uitplunderen.

De uitbuiters.

Maakt men de rekening van het afgelopen jaar op, dan moeten we vaststellen, dat de bezittende klasse ondanks alle moeilijkheden niet ontevreden mag zijn over de gang van zaken. En de hoge ambtenaren van de staat, van de bedrijven, de leiders van de regeringspartijen en zij die het willen worden, alsmede de leiders van de vakverenigingen, die de massa's over de omweg van hun dikke salarissen wensen uit te benen, kunnen ook niet ontevreden zijn. Waar het voor al deze lieden op aan komt, is dat zij zich allereerst een behoorlijk deel verzekeren van wat

de arbeidende bevolking voortbrengt. En dat is hun uitstekend gelukt.

Hoe hebben ze dat gedaan? Allereerst door de LOONSTOP. Naarmate de arbeiders harder werken en de productie beter gaat lopen, komen er meer goederen beschikbaar, MAAR DEZE KUNNEN NIET AAN DE WERKENDE BEVOLKING TOEVALLEN, doordat er een loonstop is. Wat meer aan producten beschikbaar komt, komt daarmee automatisch in de handen van de bezittende klasse en de mensen met de hoge salarissen. Ten tweede: door alle organisaties van partijen, vakverenigingen en jeugd, zoveel mogelijk in de „nationale opbouw” en de „nationale verheffing” te betrekken. Ze worden daarmee tot hulptroepen van allen, die zich als privaat-kapitalist of als „leider” van dit of dat een goed bestaan wensen te verzekeren uit de arbeid der massa's.

Ten derde door het ONTSLAGVERBOD van 12 Juni 1945. Geen arbeider mag zonder toestemming van de regeringsinstantie's door de ondernemers ontslagen worden. Maar ook geen arbeider mag zonder deze toestemming van baas veranderen. Geen ondernemer mag een arbeider aan nemen, die zonder toestemming zijn oude betrekking heeft opgegeven. Dit ontslagverbod is een directe aanvulling van de loonstop. Want het is duidelijk, dat de arbeiders zullen trachten beter werk te vinden, indien ze elders meer kunnen verdienen. Dat is nu echter onmogelijk geworden. Voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden zijn de vakverenigingen de aangewezen organen. En dat is een kwaad kantoor, sinds de leiders met de regering verbonden zijn. Het is dan ook niet toevallig, dat al die leiders warme voorstanders van de loonstop zijn.

De arbeiders.

Voor de arbeidersklasse is het afgelopen jaar ook van zeer grote betekenis geweest. Het algemene parool van „opbouwen en meer produceren” heeft toch niet kunnen verhinderen, dat de stakingen vanaf het begin van de vrede nagenoeg onafgebroken door het land gaan. Het zijn meestal kleinere, plaatselijke bewegingen, waarvan in de kranten meestal niet eens melding wordt gemaakt. De regeling van lonen en arbeidstijden spelen daarin de hoofdrol. Het feit, dat tot op de huidige dag de arbeidsconflicten zich voortzetten, demonstreert een ernstige nederlaag van de heersers. Want reeds in Juni 1945 poogden de verenigde uitbuiters tot een verkapt stakingsverbod te komen, naar aanleiding van de staking bij de arbeidsreserve te Amsterdam. Wel werden verschillende eisen van de arbeiders ingewilligd, maar tevens werd bepaald, dat wie in het vervolg in staking ging, daarmee te kennen gaf, dat hij de bestaanszekerheid niet op prijs stelde en dus ont-

slagen was. Reken men hierbij het ONTSLAGVERBOD uit dezelfde maand, dat geen ondernemer iemand in dienst mag nemen, die zonder toestemming van zijn vroegere werkgever zijn betrekking verlaat, dan betekent dit, dat men langs deze weg stakingen parkitsch onmogelijk wilde maken.

Een soortgelijke aanval op het stakingsrecht werd in Juli '45 door de Rotterdamse scheepvaartkapitalisten en de staat ondernomen. Bij deze gelegenheid werden de beruchte „regels van het spel” door minister Schermerhorn uitgevonden. De eerste spelregel was, dat in geen geval onderhandeld zou worden, indien een staking was uitgebroken. Stakingen waren ontoelaatbaar. De Rijksbemiddelaar behoort uitspraak te doen bij hangende conflicten, maar deze neemt deze taak alleen op zich, indien de arbeiders van te voren beloven, dat ze niet in staking gaan, indien de uitspraak hun niet bevalt. Bij de eerste staking in de Rotterdamse haven hebben de bootwerkers hiervoor moeten zwichten. Maar wijzer geworden

door deze leerzame les, deden ze het de tweede keer anders. En ze voerden toen een strijd, die een van de hoogtepunten in de geschiedenis van de Nederlandse arbeidersbeweging vormen. Toen de ondernemers hun eisen betreffende de arbeidsvoorwaarden niet in bespreking wilden nemen, gingen ze niet tot staking over, maar ze voerden zelfstandig de nieuwe arbeidsregeling door. En tegenlijk plaatsten ze op iedere boot een eigen controleur, om er op toe te zien, dat hun bepalingen door iedere arbeider werd nagekomen. Kortom: op kleine schaal, alleen op het terrein van het havenbedrijf, trokken ze de wetgevende, de uitvoerende en de controlerende macht aan zich. Ze toonden hier in het klein, wat eenmaal de grote kracht van de arbeidende bevolking zal zijn. Ze wachtten niet af, hoe de reders en de staat de arbeid en de arbeidsvoorwaarden zouden regelen, maar ze deden dat zelf en voerden het ook zelf uit...

Dat was het belangrijke voor de arbeiders na de „bevrijding”.

De betekenis van de opstand van Kroonstad

Er is bijna geen beweging van de arbeiders geweest, die zo verschillend wordt beoordeeld als de opstand van Kroonstad in 1921. Door de bolsjewiki van alle schakeringen, „Stalinisten” zowel als „Trotzkisten” en andere „Leninisten” wordt deze opstand beschouwd als het resultaat van een wit-gardistische provocatie en de opstandige arbeiders en matrozen op zijn best als misleiden. De anarchisten daarentegen, beschouwen de opstand van Kroonstad als het hoogtepunt van de revolutie en de onderdrukking door de bolsjewiki stellen zij gelijk met de contra-revolutie. Beide standpunten staan lijnrecht tegenover elkaar, maar door hun eenzijdigheid zijn zij beide onjuist.

Stellig komt het anarchistische standpunt in dit geval veel dichterbij de waarheid dan het bolsjewistische. Want de opstand van Kroonstad was een revolutionaire uiting en zijn onderdrukking was een contra-revolutionaire daad. Maar het is onjuist, de schuld van deze onderdrukking uitsluitend op de bolsjewiki te werpen. Zoals in al dergelijke gevallen ligt de schuld ook bij de opstandigen, doordat zij hun beweging niet met voldoende klaarheid en kracht tot ontwikkeling brachten. En eigenlijk is het zelfs helemaal onjuist van een „schuld” te spreken, daar de maatschappelijke verhoudingen, zoals die in Rusland waren, geen andere ontwikkeling mogelijk maakten dan werkelijk heeft plaats gehad. Noch de arbeiders van Kroonstad, noch ook de bolsjewiki konden anders handelen dan ze deden. Het waren de omstandigheden, die aan de ene de rol van de voorvechters van de revolutie opdrongen, zonder hen de kracht te

verlenen deze revolutie ook in zijn uiterste consequenties door te zetten. Het waren dezelfde omstandigheden, die de bolsjewiki op de weg van de contra-revolutie hebben gedreven. In de eerste plaats moesten we daarom de verhoudingen begrijpen waaronder de opstand van Kroonstad uitbrak, want pas dan zullen wij zijn betekenis op de juiste wijze kunnen beoordelen.

In de revolutie van 1917 hadden de Russische boeren het juk van het grootgrondbezit afgeworpen, terwijl de arbeiders in de bedrijven zich van hun kapitalistische uitbuiters trachten te ontdoen. Deze beweging van boeren en arbeiders was de grote krachtbron van de revolutie. De beweging voltrok zich door middel van de organisatie in de arbeiders- en boerenraden, de sovjets.

Maar de beweging der arbeiders en boeren, die met geweld de ketenen der oude uitbuiting verbrak, was niet in staat het nijpende vraagstuk op te lossen waarvoor de gehele maatschappij in Rusland was gesteld: het opnieuw organiseren van productie, transport en distributie. Wat hier ontbrak, was de politieke eenheid van het gehele land. De arbeiders en boeren in de verschillende bedrijven en dorpen hadden wel hun onderling verband, hadden wel hun sovjets, maar deze waren nog niet tot een hechte eenheid samengesmolten. Er waren nog geen algemene maatschappelijke regelingen, die de taken der afzonderlijke bedrijven een gemeenschappelijke richting konden geven. In alle delen van het land werd de oplossing der maatschappelijke vraagstukken onafhankelijk van de ontwikkeling in de andere gebieden aan-

IN AFLEGGERTJES.

Voor de oorlog was het aantal voddenkooplui in en vooral in Amsterdam, vrij groot. De kleine voddenkooplui, die langs de huizen gingen, brachten hun waar naar het Waterlooplein, waar ze het weer verkochten aan grote firma's in lomp. Deze lieten de goederen reinigen, en dan werden ze uitgevoerd naar Noord-Afrika en Armenië. Daar was het levenspeil van een groot deel van de bevolking zo laag, dat deze mensen niet in staat waren zich ooit een nieuw stukje goed aan te schaffen. Ze kochten de gereinigde voden voor een prikje en hadden zo tenminste weer wat aan 't lijf.

Het levenspeil van de Nederlandse arbeidersklasse gaat bedenkelijk veel lijken op dat van de Afrikaanse en Armenische koelies van voor de oorlog.

Dat blijkt uit de aanbieding gedaan door een groot Amsterdams magazijn, dat haar klanten voornamelijk uit de arbeidersklasse trekt. We lezen daar het volgende:

„In verband met de grote textielnood hier te lande, heeft de regering tweede hands kleding in het buitenland aangekocht. Op haar verzoek hebben wij ons met de verkoop belast”.

De arbeidersklasse produceert de nieuwe textielgoederen, maar is goed genoeg om zelf de aflegertjes te dragen als.... er geld genoeg is om ze te kopen!

gepakt en zo kon deze oplossing slechts heel tijdelijk en van geringe betekenis zijn, zij droeg meer het karakter van een noodoplossing voor de ogenblikkelijke, plaatselijke problemen. Wanneer de arbeiders b.v. in de bedrijven kleine gebruiksvoorwerpen maakten, om deze bij de boeren tegen levensmiddelen te ruilen, dan was dit vanzelfsprekend geen oplossing voor het probleem van de organisatie van de Russische economie. Integendeel deze organisatie was slechts mogelijk, wanneer dergelijke plaatselijke en zelfs individuele pogingen werden verhinderd om ruimte te maken voor een oplossing, waarbij de verschillende bedrijven als deel van het geheel hun taak kregen toegewezen.

Op het Al-Russische Radencongres, dat in October 1917 bijeenkwam, werd de noodzaak van een dergelijk algemeen verband over het gehele land ingezien en hier werden vertrouwensmannen uit dit congres, tevens leden van de bolsjewistische partij, met Lenin aan het hoofd aangewezen om de oplossing van deze problemen te regelen. De bolsjewistische partij ontving dus zijn machtsfunctie direct uit handen van dit Al-Russisch Radencongres. Toch kan de bolsjewistische regering niet als een uitdrukking van de sovjetmacht worden beschouwd, want zij ontrok zich reeds van de aanvang af aan de controle door de sovjets. En dit kon in Rusland ook niet anders zijn.

De diepere oorzaak van deze ontwikkeling was, dat de arbeiders zelf niet bij machte waren de wederopleving van het Russische bedrijfsleven te organiseren. De Russische industrie was op een geheel andere basis tot ontwikkeling gekomen dan de industrie in West-Europa. Zij was niet geleidelijk gegroeid uit de ontwikkeling

(Vervolg op pag. 6, 1ste kolom)

Uit de bezettingstijd

Fragmenten uit de zojuist verschenen roman:

"HET BEGON OP 10 MEI..."

(Uitgave Boekenbedrijf "Arena" Amsterdam).

1940.

10 Mei 's morgens.

Tien minuten over vieren.

Ook Louise staart nu, met opengesperde ogen, naar de fel-flitsende, lichtende kogel-kettingen, als gele morse-takens in de teerblauwe lucht. 'n Klop op de deur. "Schrik niet, mams", roept Joop, "maar het zijn de Duitsers, ze vallen Schiphol aan." Er slaan deuren en vensters, maar daar bovenuit knetteren, venijnig kort achterelkaar, machinegeweren in de lucht. Drie, vijf, nog meer Nederlandse jagertjes, blijkbaar van het nabije vliegveld opgestegen, cirkelen en zweven als wondergrote insecten en daár: enorme, donkere silhouetten. Vanuit zijn kamervenster, roept Bob opgewonden, Jef en Louise toe: "Duitse bommenwerpers!" Boem, boem!, het doffe, holle geluid van het afweergeschut; een zwart wolkje aan het uitspansel. Nu zweven er ook kleine, onschuldige uitzienende, grijswitte wolkjes daarboven, vele onder en naast elkaar....

Als 'n zware Heinkel-machine, het vuren uit een jagertje ontwikkeld, een duikt neemt en als 'n reusachtige gevleugelde pijl door het luchttruim vlak boven de grindweg schiet, beseffen de toeschouwers nog niet het grote gevaar dat ze lopen. Meer bommenwerpers vliegen aan, het gedreun en geras neemt toe; Louise wenkt, met een gebiedende hand, haar huisgenoten binnen te komen, maar pas als de kogels her en derwaarts neerkomen, geven ze er gevolg aan. Zwijgend, met iets verlegens, alsof ze elkaar opnieuw ontdekken, kijken ze elkander aan....

Tussen de muren pu, is het net of ze opeens van de wereld zijn afgesneden, maar door 'n ingeving gedreven gaat Joop eensklaps snel naar het radio toestel... er behoort niet meer aan getwijfeld te worden: oorlog! Een zenuwachtig klinkende stem kondigt de luchtvaartdienst aan en geeft niet mis te verstane berichten. "Boven Gorinchem, 'n vijandelijke formatie. — Zestig machines, richting Zuid-Zuid-West. Er worden parachutisten uitgeworpen!"

Inkwartiering.

Er werd gebeld. Jef opende, zag 'n welverzorgde jongeman in Duits veldgraauw, bekapt en beladen. Onwilling nam hij de kaart aan, omdat hij: "Heil Hitler" verstaan had. Tot z'n verlichting las hij dat hij zich vergist moest hebben. De soldaat had zich blijkbaar dadelijk voorgesteld als "Heinz Fichte". En Jef's hart verterde nu hij merkte, dat de jongen, weinig ouder dan Joop kon wezen. Voor hij slapen ging deed Jef, na geklopt te hebben, de deur van het logeerkamertje nog even open. De blauwe ogen lachten hem vriendelijk en dankbaar toe. Hier was geen Duitse soldaat meer, hier lag een jonge metaalbewerker. En weer zag Jef in gedachten zijn Joop, in een vreemd land, 'n hem vijandig gezind land, uit zijn werk, weggescheurd van zijn familie om zijn medarbeiders te gaan vermoorden of door hen vermoord te worden, de machine-geweren van de S.S. achter zich. En in een sentimentele opwelling streek hij 'n tel zijn hand, zijn "vuile-Jode-hand", over 't lichtblonde haar van den "Teutoon".

1941.

Razzia.

Er donderden overvalwagens de oude wijk binnen... de Grünen!

Ah, bijna een jaar lang, sinds de bezetting, hebben ze moeten wachten, en nu is het toch hoogste tijd om de "Jüdische Schweinen", die zich Nederlanders durven noemen, 'n gevoelig lesje te geven, en met hen die onverbetelbare Joden-vrienden! Sla dat Jodengebroed op de beestebekken, grijp er een aantal en maak ze murw, tot ze van angst in hun broek schijten. Spuw ze in hun snoelen, sla ze de ribben kapot, als ze nog een Maul durven opendoen. Alsol, we hebben ervaring genoeg hoe ze klein te krijgen. "Jawohl, Herr Hauptmann". Bewerk ze in de kelder, haal ze dan hier, sleep ze aan hun poten

naar boven en stram zullen ze staan. Geef ze zo 'n stuk gummi, 'n bijl, 'n stuk ijzer, of wat dan ook in hun klauwen en fotografeer ze zo. Die kerels met hun ongeschoren bakkessen zien er zo uit als wildebeesten. Net wat we hebben moeten! "Zum befehl, Herr Leutnant". Op dat Jodenplein laat je ze kniebuigingen maken, je kent dat wel. Maak de anderen bang, tot gekwordens toe bang. Ordnung muss sein! En dan staat er in de krant: "... Een van die laffe beesten, beet een dier rustige, niets vermoedende W.A.-mannen de keel door! Alleen een wrede straf kan dergelijke afschuwelijkheden in de toekomst voorkomen".

Staking!

De Amsterdamse arbeiders nemen die deportatie eenvoudig niet. Ze staken.... En als Jef, 's morgens bij de eindhalte van lijn 24, de stemming pilt, vaart er 'n diepe genoegdoening door hem heen. De trams gaan naar de remise! De arbeiders hebben het werk neergelegd, niet voor deze of gene verbetering, of tegen deze of gene verslechtering van hun positie!... Kalm, als geldt het een onverwachte rustdag, gaan de arbeiders van de ene na de andere fabriek naar huis. "Heel het raderwerk staat stil, als uw machtige arm het wil"....

1942.

Persoonsbewijs.

Als Jef voor de derde maal het kantoor van Helden binnenkomt, 'n tikje nerveus door de wandeling zonder ster, groet dese kortaf, vraagt de beide foto's en knipt deze op maat. Daarna richt hij z'n hechtende blik doordringend op Jef. "Als er ooit iets verkeerd mocht gaan.... Ik ken u slechts van dat u hier was om te informeren naar afstammingspapieren van uw "Arische vrouw!"

"Begrepen, meneer Helden! Ik heb me dus gewoon aan het loket gemeld, zonder ster, om m'n nieuwe P.B. in ontvangst te nemen?" "Zo is het! De man-die u zal helpen, vindt in de bak uw kaart zonder "J".... Neen, geen dank. Loopt u maar mee en alvast gegroet, meneer Leonard". Aan een der loketten zegt Helden achteeloos: "Helpt u deze meneer even. Hij moet dringend op reis"....

1943.

Verzet.

Rosa had een bord in scherven laten vallen. Ze durfde Jacob nu 'n weinig achteruit. Ze was zowat over haar schrik heen en 'n heftige verontwaardiging had zich van haar meester gemaakt. "Flink he, zulke kerels tegen 'n ouwe man, die bijna niet meer lopen kan en zo goed als blind is. Maar ik bin niet bang voor die geweren en als je één vinger tegen m'n Jacob durft uitsteken, haal ik de broodzaag en steek die in je keel", riep ze hees tegen de langste van de twee agenten, die 't woord deed.

"Dat ik geen jonge vent meer bin...", bedreigde Jacob hardop. "As je maar weet, goedschiks krijg je me niet mee. Je zal me moeten slepen". Dit moedige verzet van twee zo oude mensen hadden de ophaal-agenten blijkbaar nog niet meegemaakt. Verlegen, bijna beschaamd zei de reus nu: "Ik denk dat je vanavond nog wel weer terug bent, vader, samen met moeder de vrouw. Enkel voor onderzoek.... In de Schouwburg zijn dokters en..."

Rosa vatte weer vuur. "Leugens, niks as leugens om ons an 'n zoet lijntje mee te krijgen! Wat kijk je rond?" Ze stond met een ruk op. Door haar woede was het trillen van haar benen verdwenen. "Wou je hier ook nog wat dieven soms? Heb jullie baas, god-zal-m-straffen, ons Joden nog niet genoeg uitgekleeft?" Ze deed haar handen in de zij. "D'r is hier geen god en geen zilver en geld bezitten we ook niet. En as ik wat had, dan kreeg je het nog niet, voor je me doodgemaakt had, hoor je, serpent. D'r heb nog nooit een arm mens an m'n deur geklopt zonder... af-fijn, dat gaat jullie niet an, maar al zou jullie voor m'n ogen doodvallen van honger of dorst, geen spog water, geen spog, versta je!"

Meegesleept door de razernij van Rosa, schreeuwde Jacob nu: "Donderen jullie nou eindelijk de deur uit!" Maar opstaan kon hij niet want z'n benen schenen totaal verlamd geworden. "Als je me anraakt, gebeuren d'r ongelukken", krijste Rosa en ijlings ging de reus een stap ach-

teruit. Rosa was weer boerin geworden. Ze vocht, verbeteren, tot alles bereid, voor het stukje grond dat zij met haar man bewerkt had, voor de laatste levensjaren die hun nog restten. Ze vocht, ongeweten, voor alle verdrukten en vervolgd op de wereld.

Hun oude lichamen moesten het opgeven na twee uren van strijd. En de aanvankelijke verontwaardiging, de woede van Jacob en Rosa zakte allengs weg. Rosa's zuster was ook gehaald, Jacobs broers en z'n ouwe vriend Juda, tegelijk met Alex' schoonzusters. Ze hadden lotgenoten en dan... je kon er immers toch niet tegenop, ze waren als leeggebloed!

De woordvoerder van de twee politiemannen, lei de verklaringen van de dokters voor Jacob neer. "Doe die bij u. Ze zullen u dan wel weer naar huis laten gaan".

Met 'n verbeten gezicht deed Jacob de attesten in z'n portefeuille. Hij antwoordde niet. Hij wist wel beter. Ze kwamen niet terug... naar alle waarschijnlijkheid kwamen ze nooit meer terug, hij niet in elk geval, misschien Rosa, als de oorlog over was, zij is nog zo vitaal, dacht hij. Af-scheid moesten ze nemen van hier. Afscheid? Terwijl Jacob zich begon te kleden, waarbij Rosa hem hielp, zonder hem aan te durven zien, dacht hij: "Niet eens een afscheid van m'n kinderen, van m'n kleinkinderen. Geen zoen, geen hand, geen groet!" Jacob keek rond in de slaapkamer. De mahoniehouten linnenkast nog uit z'n trouwdagen! Hoeveel malen hadden de handen van Rosa die glimmend gewreven? Wacht z'n laadje in de kast! Hij hoefde de dingen maar midden op tafel te leggen en de jongens zouden dan begrijpen voor wie het was bedoeld. Dingen van weinig waarde; z'n parelmoeren sigarenaansteker, z'n bronzen lucifersbeschermer uit de vorige oorlog, 'n paar fijne lederen kleinigheden....

"Kan u gerust neerleggen. Blijft voor wie u het bestemd hebt". Jacob antwoordde wederom niet. Maar ineens glimlachte hij, bijna onmerkbaar. Z'n paar kostbaarheden waren veilig, reeds lang, samen met de gouden spulletjes van John en Jef, bij ouwe Mulder gebracht. En wat er nog van waarde hier stond... meneer Puls zal er ook niet veel plezier aan beleven. Leer hem z'n Jef kennen. Maar goed dat John vlak om de hoek woont, 't is een klein kunstje....

Rosa had intussen 'n warme jurk aangedaan en zich in de keuken wat opgefrischd. Maar opnieuw sloegen haar de vlammen van alle kanten uit. Zou ze hier ooit terugkomen? Ooit weer haar boeltje terugzien? Haar groene pannen, haar blauwe gordijntjes, die ze pas gewassen heeft? Haar fornuisje, dat ze op haar zeventigste van Louise en Jef kreeg, en waarop ze, toen nog de middelen te krijgen waren, naar hartelust kon

kokkerellen, en bakken en braden? Moest ze nou zo maar alles achterlaten, opdat de smeer-poezen het konden weghalen? Haar stofzuiger, haar elektrisch strijkijzer, haar straalkachelje waarbij ze zich gisteravond nog zo lekker geopedeld had? Allemaal cadeaux van de kinderen! Grottegot, staat ze zich te beklagen over die dingen, staat ze te jammeren over het beetje levensmiddelen in de glazen kast, over de soep en de pan met worteltjes die ze voor morgenavond heeft overgehouden en die nou wel bederven zullen, en haar stelletje... Rosa moest tegen de muur gaan leunen, maar toen ze de zo welbekende, bedaarde stap van Jacob hoorde, hield ze de, voor het eerst vanavond opwellende, tranen in. Sterk zijn, die smeerpijpen binnen niks laten merken en ook voor Jacob... Mis-schien blijven ze bij elkaar, dan zal ze hem 'n steun zijn. Als er een God is... nee, Jacob heeft recht, er is geen God, anders zou je zoiets niet toelaten....

Een der nieuwbakken agenten belichtte met z'n zaklantaarn de deur van het aangewezen boven-huis en belde bij het bordje: "J. Leonard". Rosa riep naar boven: "Jonas, Jonas!" Meer kon ze haar verschroefde keel niet ontwingen. In 't donker konden de ouwetjes met John 'n paar woorden wisselen. En in 't donker drukte Jacob z'n oudste zoon z'n sleutels en portemonnaie in de hand. De agent met de lantaarn trok de deur dicht.

"Voortuit, Roos!", herhaalde Jacob moedig. Z'n benen wilden niet goed en hij hing meer dan hij liep, aan de armen van de bewapende jonge kerels. "Die beseffen niet, de snotbengels, wat ze ons andoen", dacht hij. "n Wonder dat m'n gezonde oog, door die opwinding, nog goed is. Het huisje met het dodelijke vocht... ik heb dat in m'n vestzak. Roos weet er niks van. Alleen m'n Jef heb ik 't gezegd. As ik het in m'n mond neem... effen bijten en slikken, en in nog geen minuut hebben de kerels 'n lijk in d'r armen... Ik mag niet, om Roos. Zolang ze me bij haar laten, zal ik 't niet doen!". "Kom, moeder", zei de reus. "Geef me nou ook 'n arm, anders krijg je nog een ongeluk met die donkerte".

Rosa voelde zich onpasselijk worden en ze spoorde voor de voeten van den agent. In een laatste opwelling van verzet, scheurde ze er uit: "An zo 'n stuk vuilnis 'n arm geven? Ik doe liever een doods-jertzing!"

Laat nou maar, Roos", suste Jacob met z'n weke, ingede stem. Dat was het laatste wat de bureu, wat John en haar huisgenoten, die over de vensterbank hingen, van de ouwetjes hoorden. Kordaat liep Rosa, ontbenaar, een paar schreden voor Jacob, de duisternis in, het ongewisse tegemoet....

1944.

Spoorwegstaking!

De Nederlandse regering eiste van de spoorman-nen dadelijk het werk neer te leggen. Een werk-verbod dus! Vanuit Londen, het gehele trein-verkeer lamgelegd! 'n Beste gooi vindt Jef het. En vanzelf nu: zo dadelijk zal de lucht boven Nederland zwart zien van vlieguitgen die 'n massale landing gaan ondernemen; zo dadelijk zullen we het bulderen van de veldkanonnen en van het scheepsgeschut horen; zo dadelijk rollen van de Belgische grens de Amerikaanse en Britse tanks binnen, waarachter wagonla-dingen met levensmiddelen. Kalmte en Catz, zeien de ouwe Hollanders. Ze zullen het zonder Catz moeten stellen. Dus kalmte! Nou, we heb-ben wel geleerd geduldig te wachten. Toch is de spoorwegstaking een geweldige morele klap voor alles wat in dit land van 't handje is. Jam-mer enkel, dat 't niet 'n werkelijke staking is, die van de arbeiders-zelf is uitgegaan. Dat het niet al gebeurde toen de Joodse Nederlanders werden weggevoerd, toen ook de "Arische" jon-gemannen als slaven naar Duitsland werden versleept....

Duisternis.

Het leven zonder huisbel. Geklepper aan de brievenbus, gerammel aan de deuren. Gebons! Geen electrisch licht meer, geen stofzuiger, geen strijkbout. Petroleum vier gulden, 'n half uur later zes, nu al tien gulden de liter. Wie heeft nog een petroleumlamp? Op de markt zag ik er net een voor vijf en twintig gulden verko-pen... Carbid man, dat is je wares! Jawel, maar zeven gulden 'n kilo. Wie heeft het daarvoor? Waar?... Patentolie, ja, als dat er nog was, dan had je tenminste een klein pitje om in 't don-ker de kinderen te kunnen helpen. Spijsolie gaat ook best. Zeker, zeker. Dertig gulden 'n fles....

Op "leeftocht".

Het is nog nacht. Voor begin December hele-maal hiet koud... Bij de pont al 'n grote bedrij-vigheid. De stemmen van de Amsterdammers klinken luider, niet in 't minst gedempt door 't vroege uur. En waar ze over praten... "piepers" dat hoor je boven alles uit. En dan, "rog" 'n "tarf" en plaatsnamen. "Da's 'n goeie boer, hij zee: as ik gedorst heb..." "Zo'n stinkboer is 't doodschielen niet waard, geeft je nog geen kilo piepers". "Wat ik je brom, vader, 'n brood kost nou vijftien, maar 't wordt nog wel 't dubbele". "Suikerbieten gaan ze in 't brood doen. Beesten-vreten!"....

Het wordt al 'n beetje lichter. De wind steekt op. Jef heeft hem achter. Als hij 'm op de terug-weg nou maar niet vóór heeft. Op de pont sprak-ten ze van meer dan tachtig die langs de weg dood neergevallen zijn. "Je weet er geen laars van", hoort hij zeggen, uit een groep fietsers, waarachter hij rijdt. "In de stad betalen ze graag zevenhonderd en nog meer voor 'n mud tarf". Geen woord nog van de velen heeft hij over iets anders gehoord dan over het etensvraagstuk.

De volgende morgen om half zeven is hij al weer op de terugweg. Langs het kanaal komt hij haast niet vooruit. De korste weg voert daarlangs, over Knollendam naar Wormerveer. Als hij daar maar alvast was. Als 'n Belgisch wielrenner hangt hij over het stuur. 't Is een complete storm, die zijn hart bijna afknijpt. Karren en bakfietsen, kinderwagens. Naargeestig geluid, die fietsen zonder banden. Asgrauwe, verbeterde gezichten, nog teringachtiger lijkend in de don-kere morgen. Hé, da's gek! Opeens gaat alles de kant van Alkmaar uit. Ook de volgeladen voertuigen. Hij heeft zoeven wel horen roepen, herhaaldelijk horen roepen, maar er door de snij-dende, vochtige wind niet op gelet. Hij dacht alleen aan vooruit komen. Nu verstaat hij ver-derop, raziaal Hij vraagt en verneemt niets dan: 'n razzia! en dat ze iedereen aanhouden... Dáár! er wordt geschoten. Doffe knallen van karabijnen. Nu ook 't scherpe gerikketik van 'n machinegeweer. Terug? Wat 'n tragedie! Heb-ben ze na veel gezwoeg wat opgehaald, zijn eindelijk op weg naar huis en moeten met hun vracht nog vluchten!... Je kan nu 'n honderd meter of zo, de weg afzien. 'n Boerenmeisje

komt in razende vaart de weg afgereden. Jef roept haar toe, en ook anderen, op 'n hoop bij-teen, willen haar ondervragen. Het meisje stopt en stapt af. "De moffen drijven iedereen op 'n hoop, in de boerderij naast de onze. Het zal wel enkel om jonge mannen gaan, maar je kan d'r niet voorbij". "Is er van hier geen andere weg naar Amsterdam?", vraagt Jef. "Hier vlak-bij, 't fietspad. Ik ga zo ook, mot naar de kark. Als u meegaat komt u vanzelf weer bij 't kanaal, 'n heel eind verder en dan heb u ook wat luwte."

Pas om twee uur is Jef thuis. Hij heeft in Wor-merveer nog wat groente opgedoken. 't Was me het tochtje wel!

1945.

Aardappelen.

Jef is Middenmeer al gepasseerd, 't schiet ten-minste een beetje op. Wat is daár te doen? Hand-karren, fietsen, wachtende mannen en vrouwen met lege zakken op dat erf. "Aardappels!" ant-woordt een jonge man die met z'n rug tegen een rietbundel gezeten, uit 'n pan, koude bruine bonen lepelt. "Als de boer getegen heb, tegen een uur of een... Hij gaat strakjes de kuilen openmaken. Ik was eerst met m'n vader en m'n broer. Zijn al vier dagen onderweg met die kar, maar as we ieder vijftig kilo krijgen, gaan we terug. Zijn we morgen weer bij moeder, as 't een beetje wil." Half een. Nou dan wacht Jef ook maar. Steeds meer mensen, letterlijk door honger gedreven, komen het erf op. De boer werpt 'n blik op de mensenmenigte. "Da' kan niet", roept hij, "zoveel kan ik niet missen". De aspirant-kopers dringen op. Er wordt gemord. Ook binnenmonds gescholden gescholden en ge-dreigd. "Nou", zegt de boer, "gaanne jullie nou 'n allegaer op 'n rij staan, kan 'k eens kijken". Hij telt met z'n ogen. "Die zeven mensen hier, krijgen ieder vijftig, die waren hier al om twaalf uur. De anderen vijf en twintig kilo." Het wordt heel stil als de knecht de aarde schuin weg haalt en de aardappels in kisten gaat scheppen. Aan-grijpend stil worden de mensen. Ze krijgen alle-maal aardappels! Aardappels! Ze staan rustig achterelkaar hun beurt al te wachten en als hun zakken gevuld zijn, speelt er even een blijde glimlach op de moede gezichten.

Wittebrood. Inplaats dat Louise op 1 Maart de vrede krijgt, ontvangt ze gratis brood en margarine. "En de mensen zijn blij en zo dankbaar!" "Ja, ja", zegt Jef bitter. "Wat blijft er over van de men-selijke waardigheid, als ze je eerst flink hebben getuchtigd met de hongerzweep! Blij en dank-baar. Van de kapitalen die de heren in Zweden verdiend hebben, door aan de beide partijen moorddug te leveren, goeien ze een aalmoes in de collecte-bus. Die arme noodlijdende Hollan-ders toch!"

Bevrijding.

Op 2 Mei vliegen er Amerikaanse bommenwer-pers over Amsterdam. Ze hebben pakketten levensmiddelen afgeworpen op Schiphol. Hitler is 'de heldendood gestorven'. De S.D. is uit Amsterdam verdwenen. Von Dönitz, 'zet de oorlog voort'. Henk met z'n vrienden hebben een 1-Mei manifest uitgegeven, met een oproep om te komen tot arbeiders-eenheid. Er heerst 'n afwachtinge, bijna gelaten stemming. 's Avonds om 9 uur wordt het bekend, dat Duitsland ge-ca-pituleerd heeft. Om halftien vliegt Louise de deur weer in: vanuit 'n personenwagentje is door de Weermacht geschoten op de mensen die buiten stonden!

9 Mei. De Duitse soldaten vertrekken naar hun Heimat, hun verwoeste land. 's moeten te voet. 'n Engels blad schrijft: "op hun plátvoeten". Zijn dat niet ergerlijker, "Fliegende Blätter"-grol-len? En waar blijft de critiek op het feit, dat de hoge officieren, zij die tot het laast toe de verantwoording droegen voor de mensen-moord, niet hun benen behoeven te gebruiken. neen, zij, die geen proletariërs zijn, ze zullen gereden worden! O, ja, voor Jef is het ook nooit goed....

van het handwerk, een klasse van vrije handwerkers, als uitgangspunt voor de kapitalistische ontwikkeling had in Rusland nooit bestaan. De Russische industrie was geïmporteerd uit het buitenland, haar technici en vakarbeiders waren eveneens geïmporteerd en de Russische arbeiders zelf leverden slechts de grote massa der ongeschoolde arbeidskrachten. Toen dan ook de arbeiders in de revolutie alle contra-revolutionaire elementen buiten de poort zetten, beroofden zij daarmee tevens de industrie van alle vakbekwaamheid. Zo zagen de bolsjewiki zich gedwongen dit streven van de arbeiders tegen te gaan en de specialisten op hun oude posten te herstellen. Dit kon echter alleen gebeuren, door aan deze specialisten bijzondere voorrechten en aan de ondernemers de handhaving van hun kapitalistische rechten te waarborgen. Vanzelfsprekend kwam de bolsjewistische partij hierbij in botsing met het streven der arbeiders, een hotsing, die van beide kanten onvermijdelijk was.

Deze strijd komt direct tot uiting in de verschillende maatregelen, die door de bolsjewistische partij werden afgekondigd. Op 14 November, een week na de machts-overname door de bolsjewiki, volgt het „decreet op de arbeidscontrole“ waarbij de arbeiders wordt verboden de bedrijven te onteigenen of zich in de dagelijkse leiding van het bedrijf te mengen. Later, wanneer het ingrijpen van de arbeiders toch voortgaat komen telkens nieuwe bepalingen, die ingrijpen willen verbieden, of althans de onteigende industrieën onder de directe staatcontrole willen brengen. Tot dit doel wordt reeds op 5 December de Opperste Economische Raad (O.E.R.) opgericht. Op 28 Juni 1918 volgt het decreet over de nationalisatie van alle bedrijven met een grondkapitaal van meer dan één miljoen roebel, waarbij echter aan de bezitters het kosteloos pacht- en vruchtgebruik werd verzekerd en de specialisten als „dienaren der republiek“ op hun oude plaatsen en met hun oude salarissen blijven gehandhaafd. Eerst op 20 November 1920 nationaliseert de O.E.R. alle bedrijven met mechanische kracht die 5 of meer arbeiders tellen en alle bedrijven zonder mechanische kracht met minder dan 10 arbeiders. Eerst toen was de nationalisatie van de industrie volledig, waarbij de bedrijven echter niet onder controle van de arbeiders, maar onder die van de regeringsinstanties werden gebracht.

In de loop van dit proces wordt de macht der sovjets steeds meer beknot. Inderdaad blijken de sovjets geen bruikbare instrumenten te zijn voor de organisatie van de economie. De sovjets streven er meer naar zich te ontdoen van de gehate vertegenwoordigers der oude, uitbuitende klasse, dan dat zij de technische opbouw van de productie als eerste doel in het oog houden. De bolsjewiki daarentegen trachten in het belang van deze opbouw de oude kapitalistische ondernemers en kapitalistisch gezinde specialisten zo lang mogelijk op hun plaats te laten,

AAN DE LEZERS!

Dezer dagen ontvangt U een postwissel om daarmee een steunbedrag over te maken. Wie daartoe niet in staat is, zal een zegel worden aangeboden.

Het is de eerste maal, dat wij een dergelijk beroep op Uw medewerking doen.

Doet dan ook wat gij doen kunt!!

waarbij zij hen alleen onder de controle van de bolsjewistische partij brengen. Zij streven niet in de eerste plaats naar de opheffing van de uitbuiting, maar brengen de uitbuiters onder de controle der partij, die zij als vertegenwoordigende organisatie van het proletariaat beschouwen. Zo verwezenlijkt zich naar hun mening de „dictatuur der uitgebuitenen over de uitbuiters“, de omschrijving, door Lenin gegeven voor de „dictatuur van het proletariaat“ als de noodzakelijke overgangsfase naar het communisme.

De macht van de bolsjewistische partij werd nog aanzienlijk versterkt tijdens de strijd op leven en dood die van Juli 1918 tot December 1919 werd gevoerd tegen de contra-revolutionaire interventie en de wjtgardistische troepen. De straffe militaire en politieke organisaties, die hier als afweermiddelen in deze strijd werden geschapen vergrooten in sterke mate de macht van de partij- en staatsorganisatie ten koste van die der sovjets. Geen wonder, dat na het neerslaan van de contra-revolutie de arbeiders trachten hun macht in de bedrijven weer op hun oude grondslag te herstellen. Maar hierbij stuitte zij nu op de reeds volgroeide machtsorganisatie der bolsjewistische partij. Zo moest de Arbeidersoppositie de eis stellen van de onmiddellijke herkiezing van de sovjets, om deze uit hun positie van onderworpenheid aan de partij-instanties te bevrijden. Reeds het feit, dat deze eis moest worden gesteld en wel als een eis tegenover de regering, bewijst, dat de arbeiders niet meer zelfstandig hun afgevaardigden konden terugroepen en door nieuwe vervangen, zodat de macht der sovjets in feite reeds gebroken was.

De arbeiders van Kroonstad hebben echter niet alleen de eis gesteld van de terugroeping der oude sovjets en de verkiezing van nieuwe, ze hebben aan deze eis

ook uitvoering gegeven. Dit betekende, dat zij zich onttrokken aan de controle door de bolsjewistische regering, en hiermee het gehele programma van economisch herstel in gevaar brachten. Vanuit hun positie als beheersers van de gehele economie moesten de bolsjewiki hier dus wel ingrijpen en de beweging onderdrukken.

Dat neemt niet weg, dat de beweging van de arbeiders in Kroonstad een onbetwistbaar revolutionair karakter had. Waar het om ging, was het herstel van de arbeidersmacht in de bedrijven. De beweging was ten dode opgeschreven, omdat de poging, uitgaande van deze arbeidersmacht de economie te organiseren, was mislukt. Maar desondanks was dit streven revolutionair. Het was het pogen van de arbeidersklasse de problemen van de revolutie zelfstandig op te lossen. Het enige verwijt, dat men de opstandelingen van Kroonstad zou kunnen maken, was het verwijt van hun onmacht, van de zwakte van hun beweging, een verwijt, waaraan men onmiddellijk moet toevoegen, dat het niet gericht is tegen de arbeiders zelf, maar alleen tegen de omstandigheden, waaronder zij gedwongen waren te vechten.

De nederlaag van de opstand van Kroonstad was door de omstandigheden onvermijdelijk, zoals dit ook met de Parijse Commune het geval was, maar het feit, dat een beweging in haar machtsontplooiing tekort schiet, het feit ook, dat de historische voorwaarden voor haar volle ontwikkeling niet aanwezig zijn, stempelt haar nog niet tot contra-revolutie. De opstand was daarentegen het laatste opvlammen van de revolutionaire kracht, en de ondergang van de beweging is slechts daaraan te wijten, dat deze revolutionaire kracht gedurende de voorafgaande jaren reeds geheel was ondermijnd.

Geen enkele leus van de opstand van Kroonstad kan worden aangehaald als argument voor het bestaan van een wjtgardistische provocatie. Ook niet de laatste, waarin de vrije beschikking over de producten werd geëist door die boeren en ambachtslieden, die geen arbeiders in dienst hadden. Wanneer men deze leus zou willen uitleggen als een privaat-kapitalistisch streven, zoals door de bolsjewiki wel is gedaan, wat dan te zeggen van de drie dagen later afgekondigde N.E.P. (Nieuwe Economische Politiek), waarin het particuliere bedrijfsleven de volle ontwikkelingsmogelijkheden werd gegeven, zelfs met financiële steun van de staat en waarin aan kleine ondernemers ook de uitbuiting van enkele arbeiders werd toegestaan? De enige leus van de opstand van Kroonstad, die naar privaat-kapitalisme reemt, was ook de enige leus, die door de bolsjewiki niet alleen werd overgenomen, maar zelfs veel verder ontwikkeld dan ooit in de bedoeling van de opstandelingen van Kroonstad heeft gelegen, ontwikkeld inderdaad, tot een werkelijk kapitalistische maatregel.

De Jonge Garde van het Proletariaat

Tienduizend jongeren van de A.J.C. uit het gehele land vierden gedurende de Paasdagen te Amsterdam hun vriendschapsfeest, waarvan ongetwijfeld het Paasvuur Zondagavond op de Dam, na een fakkeltocht door de stad, het hoogtepunt vormde.

Het is met de arbeidersjeugdbeweging als met de beweging van de volwassenen. Zij wijzigd zich in verband met de veranderingen, die zich in de kapitalistische maatschappij voltrokken, zij is daar een product van.

Het ontstaan van het moderne kapitalisme gaat gepaard met het opkomen van een zelfstandige arbeidersbeweging en gelijktijdig zien we ook de jeugd in actie komen. Het vrij idsvlerangen, de idee van het internationale socialisme grijpt niet alleen de volwassenen maar ook de jeugd. In de aanvang klein, maar principieel, hetzij anarchistisch of marxistisch, zijn de organisaties in de volle zin van het woord jeugdBEGINGEN van verzet; zij haken naar zelfstandigheid. We denken aan organisaties als „De Zaaier“, J.G.O.B., de S.A.J.O.

Wanneer bij de verdere ontplooiing van het kapitalisme en de burgerlijk-democratische staat, de sociaal-democratie steeds meer reformistische, op den duur staats-socialistische wegen opgaat, zij zich deel gaat voelen van de burgerlijke orde en staat, dan voltrekt zich dat ten dele door de maatschappelijke verhoudingen haast automatisch, maar anderzijds ook door conflicten met de arbeidersbeweging ook bij de jeugd. De z.g. neutrale verenigingen gaan kwijnen. „De Zaaier“ wordt verscheurd en op den duur vernietigd. De sociaal-democratie kiest voor de jeugd de weg van jeugdzorg onder leiding van ouderen.

Eerst na 1919 komt een nieuwe wijziging. De verschrikkingen van de eerste wereldoorlog veroorzaken in Europa, zonder dat het tot een breuk met het reformisme komt, een afkeer van oorlog, een verlangen naar volkerenverbroedering. Ontwapening wordt de leus. De reactie op beestachtige loestanden, vooral aan de fronten, wekt een verlangen naar geluk en vreugde, een afkeer van uniformen en gebondenheid, en zucht naar losse, vrije manieren; hetgeen ook in kleding tot uiting komt. Dan ontstaat in Europa de A.J. (Arbeider Jugend) of zoals hier genoemd de A.J.C.

Gedeeltelijk jeugdzorg, gedeeltelijk jeugdbeweging. Internationalistisch, maar alleen als een samenwerking van de nationale arbeiderspartijen, die elk in eigen land naar eigen macht streven. Ontwapening, door internationale overeenkomsten van de verschillende staten. Dat bezielt niet alleen de ouderen, maar ook de jongeren.

Vager klinkt de gedachte aan klassenstrijd. Nochtans kent de arbeidersjeugdbeweging van die tijd hoogtepunten van internationale eensgezindheid in haar internationale bijeenkomsten. Feestdagen van de Europese jeugd te Bielefeld en Wenen getuigen daarvan. De rode vlaggen waaien hoog uit boven de gebouwen van de voormalige Habsburg-dynastie. In de oude keizerlijke opera te Wenen klinken de spreekwoorden van de internationale arbeidersjeugd en over de pleinen klinkt de Internationale.

Ondanks de manifestatie van internationale gebondenheid, was toen ook al de kleurenrijkdom van vlaggen en romantiek, die de innerlijke voosheid moesten verbergen. Scholing in marxistische zin kreeg de „socialistische“ arbeidersjeugd niet. Voor zelfstandig denken was geen plaats. Evenals in de partij van de volwassen arbeiders was partij-discipline hoofdzak. Diegenen onder de jongeren, die zelfstandig dachten en politieke scholing wilden in marxistische zin, scheidden zich van de A.J.C. af. (1932).

Als de tweede wereldoorlog voor de deur staat, spreekt de A.J.C.-leiding zich ondubbelzinnig uit voor de „verdediging van het vaderland“. Het

tekort aan politiek onderscheidingsvermogen en de partij-discipline is de oorzaak, dat de arbeidersjeugd haar leiders volgt en zich in laat schakelen in het front van de bezittende klasse

Zo maken we mede het Vriendschapsfeest 1946 van de A.J.C. Deze jeugd mist elk begrip van wetenschappelijk socialistisch denken, gevormd als zelfs de ouderen onder hen zijn in de schoot van het reformisme. Zij staat onbewust in de maastroom van de tijd. De bezittende klasse die reeds opnieuw bezig is de oorlog om de wereldheerschappij economisch, politiek en geestelijk voor te bereiden, leidt ook de arbeidersjeugd in haar kamp.

Tussen de rode en bonte vlaggen werd ook de nationale vlag meegevoerd. En toen de kop van de stoet de Dam opmarcheerde beierde het carillon het Wilhelmus over de stad. Toen de vuren werden ontstoken, de oude opstandige vuren, klonk boven alles uit: „Daar stond Hollands admiraal. Een man van vuur en staal. De schrik der zee.“ „Een scheepje al in de haven lag, gevuld met specerijen.“ „de Zilvervloot“, enz.

„Plaats voor de jeugd“ betekent hier de jeugd gereed maken voor het innemen van de plaats in de kapitalistische en imperialistische politiek. „Plaats voor de jeugd“ moet gaan betekenen een eigen plaats voor kritische, zelfstandige, strijdvaardige jongeren, in eigen organisaties, die zij vrij houden van ieder nationalistisch en imperialistisch streven.

„Plaats voor de jeugd“ dat betekent, dat die jeugd zelf plaats moet nemen, in het strijdfront van de arbeiders, die internationaal in verzet komen tegen ieder kapitalisme, geordend of niet geordend. Dat is tevens de weg om de jeugd van nu zoveel mogelijk te beschermen en vooral weerbaar te maken tegen alles wat hen bedreigt. Het Vriendschapsfeest van de A.J.C. is vanuit dit gezichtpunt bezien, niet alleen een mislukking, het is een gevaar. Een gevaar, want kleurenrijkdom, romantiek en mystiek, zijn hier, evenals voorheen, belletsen om de werkelijkheid te zien en met het verkeerde te breken. Het valt velen zo moeilijk zich van het schijnbaar vreugdevolle los te scheuren. En toch... de werkelijke proletarische jeugd zal ook de weg van de strijd worden opgedreven. Daartoe zullen nieuwe organisaties van de jongeren ontstaan, al zal, zoals altijd, het begin moeilijk zijn.

E.V.C.-Meeting - Amstelveld - Amsterdam

Deze meeting van 27 April is, wat de opkomst betrof, zeker niet geslaagd te noemen.

De eerste spreker zette de oorzaak van het zeeliedenconflict uiteen. Hij las de bekende rede van de koningin vanuit Londen voor en de toezeggingen, die in de loop van de oorlog, aan de zeelieden zijn gedaan.

„De ridders der zee“ en de „verdedigers van de democratie“ zoals zij genoemd werden, zijn dan ook beloond met medailles en onderscheidingen. Men zou dus mogen verwachten dat rekening gehouden zou worden met de opvattingen der zeelieden na de oorlog. Dat was echter misgerkend. De reders in samenwerking met de erkende organisaties, stelden een nieuw contract op dat verbeneden het niveau lag van het bestaande. De organisaties met een klein aantal leden, beslisten over de grote meerderheid der zeelieden, die geen genoegen konden nemen met de besluiten de arbeidsvoorwaarden naar beneden te schrijven. 60 schepen liggen door deze maatregel nu stil. Gepoogd wordt de schepen te bemannen met scholieren van de M.T.S. Maar die pogingen hebben tot nu toe gefaald.

Boelaart gaf daarna in sentimentele bewoordingen een opsomming van het lot van de D.U.W.-arbeiders.

De ervaringen van de stakende Schiphol-arbeiders laten zien, dat het ondernemersdom weer een machtspositie inneemt en dat zij zich sterk genoeg voelt zowel de UNIE-organisaties als

De Franse Democratie

De Franse partijleiders denken zich hoofdpijn, hoe ze de democratie toch wel het beste kunnen waarborgen. Daarvoor hebben ze nu wat nieuws uitgevonden. Al die verschillende partijen zijn niet goed voor een democratische ontwikkeling. Dat werkt maar regeringscrisisen in de hand. Daarom willen de tegenwoordig machtigste partijen samen de macht delen en ook houden. De drie zijn de stalinisten, de sociaal-democraten en de katholieke volkspartij. Om andere groeperingen buiten de deur te houden, beraadslagen ze over de volgende „kieswet“:

Om aan de verkiezingen te kunnen deelnemen, moet de partij in minstens 20 departementen lijsten indienen.

Deze lijsten moeten tenminste 110 kandidaten hebben.

Verder moet 20.000 francs per kandidaat bij de regering worden gestort, dat is dus tenminste 2.200.000 francs. Voor de kandidaat, die bij de verkiezingen minder dan 5% van het aantal uitgebrachte stemmen van zijn departement krijgt, valt de stortingsom van 20.000 francs aan de regering.

Ja, je moet maar op het idee komen en de nodige brutaliteit bezitten. Een partij, die niet eens een goede 2 miljoen als waarborg kan storten, kan niet aan de uitoefening van de „democratie“ deelnemen. Het ontbreekt er nog maar aan, dat de heren daar geen stembus invoeren. Dat is voor Frankrijk heus een nalatigheid. Want bij de laatste verkiezingen zijn zo veel kiezers niet opgekomen, dat het toch werkelijk zou lijken, alsof de bevolking geen vertrouwen in de „democratie“ heeft.

De E.V.C. op de heupzwaai te nemen. Het enige dat B. daartegenover stelde was zoveel financiële steun opbrengen, om de monden van de stakende gezinnen in beweging te houden. Hier echter moet de activiteit van de stakers het contact leggen met de andere bouwvakken om te komen tot uitbreiding der actie.

Verder voerde Bartels het woord voor de metaal-arbeiders, die afschaffing van het verwerpelijke tarief stelsel bepleitte. Vreemd doet het echter aan als B. zegt, dat bij een toeslag van 30%, de arbeiders veel meer zullen produceren dan ooit te voren. Is B. vergeten dat wij nog steeds in kapitalistische verhoudingen leven? Het is toch normaal dat bij de afschaffing van het tariefstelsel het tempo van de arbeid vermindert, om daardoor het aantal bedrijfsongevallen tot het minimum te beperken.

Als laatste spreker had Blokzijl het woord, die een algemeen beeld gaf van de strijd; hij concludeerde dat hij hier niet stond voor 'n politieke partij, maar evengoed beweerde hij toch dat de arbeiders tot taak hebben bij de a.s. verkiezingen die partij aan de macht te helpen „die opkomt voor de belangen van de arbeidersklasse“. Van belang was verder de mededeling dat de mijnwerkers Zondag 27 April in congres bijeenkomen. Behandeld zal worden het antwoord der directie's of de als van pensioenregeling doorgevoerd zal worden. Bij niet inwilliging van deze eis zou staking in de mijn het gevolg kunnen zijn.

Het vlugschrift

„DE VERKIEZINGEN EN SPARTACUS“

PRIJS 5 CENT

is in druk

Bericht dadelijk de Administratie hoeveel exemplaren U daarvan ontvangen wilt!

Over de taak van de Partij III (slot)

De taak van de partij ligt in de voorbereiding van de eenheid van de klasse, echter niet van een gecommandeerde, maar van een werkelijke eenheid. De partij is niet de toekomstige leidende organisatie; zij ontwikkelt echter de gedachtegangen, zij onderzoekt de oplossing der problemen, ze formuleert de principiële basis, waarop de eenheid van de klasse tot ontwikkeling kan komen. Het zoeken en tasten van de strijdende arbeiders naar nieuwe vormen van klassebeweging is ook het zoeken en tasten van de partij, wanneer deze tracht tot een algemeen begrip van deze bewegingen te komen en de resultaten van dit onderzoek zal zij door haar propaganda aan de arbeiders bewust maken.

Zo is er een wisselwerking tussen de partij en de klasse. Aan de ene kant leveren de klassebewegingen van het proletariaat het materiaal waaruit de partij haar inzichten moet afleiden. Aan de andere kant propageert zij dit inzicht weer in de klasse, maakt haar op deze wijze van de eigen klasse-ervaring bewust. Ook dit propageren kan op allerlei wijze gebeuren: mondeling, schriftelijk en met de daad. Zo kan de partij het initiatief nemen voor de stichting van revolutionaire bedrijfskernen, daarmee een organisatie scheppen, die het raam van de partij zelf verre te boven gaat, en die zich in geen enkel opzicht aan haar controle behoeft te onderwerpen, al zal zij uit de aard der zaak onder de invloed staan van de gedachtegangen, die door de propaganda van de partij worden ontwikkeld.

Zo kan de partij de eenheid van de arbeidersklasse voorbereiden, ideëel, zo kan zij zelfs het initiatief nemen tot een begin van organisatorische verwezenlijking. Dit laatste is echter alleen dan mogelijk, wanneer de situatie hiervoor „rijp“ is, d.w.z. wanneer er voor dergelijke revolutionaire bedrijfskernen een klasse-taak is, een taak die het raam van de partij-propaganda overschrijdt. Het is b.v. mogelijk in een tijd, waarin grote stakingsbewegingen worden voorbereid. Is dit echter niet het geval, dan moeten al dergelijke pogingen in het zand lopen.

De partij kan de eenheid van de klasse dus niet „maken“. Zij kan ook niet de voorwaarde scheppen, waaronder deze eenheid tot stand komt. Maar de eenheid komt ook niet vanzelf. Wanneer de voorwaarden voor haar ontstaan aanwezig zijn, moet zij toch worden georganiseerd en het is nu eenmaal een feit, dat in deze arbeid het initiatief over het algemeen zal uitgaan van die elementen in de klasse, wier inzicht altijd al op dit doel was gericht. De onderlinge samenbinding van deze revolutionaire elementen over de grenzen der verschillende bedrijven en districten heen, gaat noodzakelijk aan de eenwording van de gehele klasse vooraf. Want de romantische voorstelling waarbij de arbeiders zich als één grote massa in het duister van een nog geheel onbekende taak storten is niet in overeenstemming met de werkelijkheid; het voorzichtig verkennen van de wegen, het onderling contact nemen moet eerst hebben plaats gevonden. De fijne verbindingsdraden, die door de partij-organisatie tussen de verschillende bedrijven worden geweven kunnen het uitgangspunt zijn van een bijna oogenblikkelijke verwezenlijking van een klasse-organisatie van het proletariaat, zodra de beweging losbarst, terwijl bij het ontbreken van ieder voorafgaand contact deze laatste organisatie niet tot stand kan komen; de arbeiders zoeken dan hun eenheid te bereiken lang andere wegen, die reeds van tevoren zijn afgekend zijn worden dan overgeleverd aan de oude, bureaucratische organisaties. Het scheppen van een verbindingsorganisatie tussen de verschillende bedrijven is daarom een noodzakelijke taak van de revolutionaire partij, een

taak, waarvan het latere slagen van de opstandige bewegingen der arbeiders afhangt. D' aanwezigheid in de hoofden van het denkbeeld, dat een dergelijke organisatie noodzakelijk is, is reeds een belangrijke stap in de richting van haar verwezenlijking.

Wanneer wij hier van de „taak van de partij“ spreken, dan komt het er niet op aan, of deze organisatie „Spartacus“ heet of anders. Het doet er niet toe, of er één zo'n dergelijke organisatie is, of dat er verschillende zijn, mits zij eendrachtig samenwerken voor het gemeenschappelijk doel: het ideëel en materieel voorbereiden van de eenwording van de arbeidersklasse, op grondslag van de machtsuitoefening door de arbeiders zelf. De organisatorische verbindingsdraden, die door de partij worden gelegd, zijn niet bestemd om de overheersende organen over de klasse te worden; hun taak is te vergelijken met die van de zenuwen in het menselijk lichaam; zij zijn de noodzakelijke verbindingsdraden, die het gehele lichaam als een eenheid doen handelen. Komt de arbeidersklasse tot actie, dan zal zij niet alleen van deze verbindingsdraden gebruik maken, maar zij zal hen een uitbreiding geven, die ver uitgaat boven wat door de partij kan worden bereikt en zij zal hen onder de directe controle van de bedrijfsarbeiders stellen.

Zo heeft de partij haar taak te vervullen in de bedrijven, door middel van de organisatie van revolutionaire bedrijfskernen en hun onderlinge verbinding. Maar de taak van de partij is veel breder. Zij zal zich ook moeten bezig houden met de vraag naar het doel en de inhoud van de arbeidersstrijd. Natuurlijk is het onmogelijk, alle problemen die zullen opdoemen, vooruit te zien en men kan geen „plan van de revolutie“ opstellen. Maar wel moet men nu reeds uitspreken dat de revolutie der arbeiders de macht van de staat zal moeten breken, breken in alle opzichten. En dat hiertegenover de macht van de arbeiders in de bedrijven zal moeten worden georganiseerd, dat de arbeiders de productie zullen moeten overnemen en voor eigen behoefte verder ontwikkelen. Dat zij dit moeten doen op een algemeen geldende grondslag, waarbij de arbeiders, de producenten van de gehele maatschappelijke rijkdom, zich zullen moeten bevrijden uit alle banden van overheersing door partij- en andere organisaties, waarin zij gelijke levens- en productievevoorwaarden zullen moeten scheppen voor een ieder. Al de hiernaast samenhangende problemen zullen in de partijorganisatie moeten worden bestudeerd, echter niet met het doel een organisatie van betweters te verkrijgen, maar teneinde de verkregen inzichten in zo breed mogelijke kring te verbreiden.

Bij het vervullen van deze taak is het niet voldoende, wanneer de partij zou optreden als een samenvatting van verschillende revolutionaire bedrijfskernen, zoals het geval moet zijn bij haar taak van de materiële voorbereiding van de georganiseerde eenheid der arbeidersklasse. Voor deze andere taak van verovering en propaganda van nieuwe inzichten t.a.v. de doeleinden van de strijd van de arbeidersklasse, ligt de basis van haar arbeid vooral in de rijkdom van ervaringen en denkbeelden die zij in zich bergt. Hier is een taak, die zij slechts kan vervullen, wanneer haar organisatie van de aanvang af zo breed mogelijk wordt opgezet, wanneer zij op internationale maatstaf alle denkende arbeiders verenigt. Hier treedt de vraag op de achtergrond, of de verbindingsdraden direct vanuit de bedrijven kunnen worden gelegd, want hier gaat het vooral om het verenigen van een zo breed en zo veelzijdig mogelijk terrein.

Maar nog verder gaat de taak van de partij. Want niet alleen zal zij haar inzichten moeten verbreiden, zij moet ook — en deze taak is zeker niet minder belangrijk dan de andere — helpen de denkwijze van de arbeiders te revolutioneren. De wijze, waarop de partij haar inzichten verkrijgt is immers niet alleen bepaald door de ervaringen die zij verwerkt, maar ook door de wijze

waarop zij dit doet. Het breken met alle dogma's van godsdienst en ander geloof, het ontwikkelen van een methode van onderzoek, die tot op de grond gaat, die de verschillende maatschappelijke problemen aanpakt, uitgaande van de werkelijke verhoudingen en niet vanuit het een of ander vooroordeel, dit alles moet ook aan de arbeiders worden geleerd. Zodoende ligt de strijd van de partij ook op dit gebied, dat betrekking heeft op het zelfstandig en onbevooroordeeld leren denken, geholpen door de wetenschappelijke methoden, die het Marxisme levert.

Het spreekt vanzelf, dat een partij die zich dergelijke doeleinden stelt, in haar organisatie-wijze volkomen van de oude partij-organisaties moet verschillen. Zij kent niet de kadaver-discipline van de leden aan een almachtig bestuur. Zij kent ook niet de onderscheiding van „aanvoerders“ en „meelopers“. Een dergelijke partij-organisatie moet aan al haar leden de eis stellen, dat zij de fundamentele opvattingen van de partij niet alleen als juist aanvaarden, maar dat zij deze zelfstandig en kritisch kunnen beoordelen. Ook moeten de leden voortdurend bereid zijn aan hun eigen ontwikkeling verder te werken. En tegelijk mogen zij het dagelijks verband met de klasse niet verliezen, mogen zij zich niet als een elite gaan voelen, maar moeten weten, dat zij slechts deel uit maken van een organisatie, wier gehele taak kan worden samengevat in de woorden: dienstbaarheid aan de revolutionaire strijd van het proletariaat.

Wanneer men de vraag stelt of een partij, die op deze grondslag is opgebouwd, zich toch niet weer tot een machtorganisatie boven de arbeiders zal ontwikkelen, dan is het duidelijk, dat een dergelijke ontwikkeling slechts mogelijk zou zijn, wanneer de partij de hier gegeven grondslagen verlaat. Waarborgen hiertegen zijn geen andere dan de activiteit, de voortdurend waakzame kritiek en de standvastigheid, het revolutionaire bewustzijn en de klasseverbondenheid der leden. Daarom moeten deze er op gericht zijn de hier aangegeven beginselen te handhaven, door het ontloopen van de grootst mogelijke activiteit op alle gebied, in dienst van de bewustwording en de zelfstandige klassebeweging der arbeiders.

Vrouwen-beweging

De Zaanse Huisvrouwenbond hield 11 April een openbare Vergadering te Zaandijk. De eerste spreker wees erop, dat vele verwachtingen, die de vrouwen hadden gekoesterd t.o.v. van de toestand na de oorlog, niet in vervulling zijn gegaan. Er heerst nog steeds een chaos. We krijgen nog steeds te weinig voedsel en praktisch geen textiel, want als er iets goeds in de winkel ligt, prijkt er meestal 'n bordje „verkocht“ bij. Spr. stelde voor, dat de vrouwen eens en bloc bij de winkels op onderzoek zouden gaan, zoals ze ook en bloc bij het Zaanse distributie-kantoor geprotesteerd hadden, tegen de ongeldig verklaring van de speciale punten. Spr. betreurde het, dat de vrouwen niet getracht hadden, zodra de oorlog voorbij was, zich meester te maken van het distributie-apparaat.

De tweede spreker legde de nadruk op de samenwerking. Hij wees op de samenwerking van de bourgeoisie, als het erom gaat om jongens naar Indië te sturen en stelde daartegenover de eensgezindheid van het proletariaat. (Verslag door plaatsgebrek vorige keer blijven liggen, Red. Sp.)

V.S.V. Vergaderingen

Amsterdam C. Maandag 6 Mei, 8 uur in gebouw „De Arend“, Breeuwerstraat bij Haarlemmerpl. Onderwerp: „De a.s. Verkiezingen“.

Hilversum. Houdt Donderdag 18 Mei vrij. Bijeenkomst voor alle Spartacus-leden in „Ons Gebouw“, Havenstraat.

11 Mei 1946

Prijs 20 cent

6e Jaargang - No. 19

SPARTACUS

WEEKBLAD VAN DE COMMUNISTENBOND „SPARTACUS“

Redacteur:
TJEERD WOODSTRA
Voord. adres: Beunstraat 17, A'dam-C.

Proletariërs aller landen, verenigt U!

Adres: administratie Trouwingstraat 8 A
Postg. 168797 ten name van
Uitgeverij „De Vlam“ — Amsterdam

Gelocaliseerde Stakingen

De stakingskassen zijn leeg. En het is de vraag of de Rotterdamse en Amsterdamse stakers deze week datgene zullen ontvangen, waarvan de noodzakelijkste levensbehoeften moeten worden aangeschaft.

De Zeelieden.

Deze staan er het ongunstigst voor: niet-tegenstaande de algemene staking varen de schepen toch uit, desnoods dan maar ongerepareerd, zo besloten de reders. En de scheepvaart-instanties laten dit toe, zoals ze toestaan, dat de boten uitvaren met onvoldoende bemanning; jongens van 16 en 17 jaar, geronseld in de haven van Antwerpen.

Het scheepsvolk wil niettemin doorzetten, maar begint zich machteloos te voelen. Een geïsoleerde positie hebben daarbij nog de Indonesische zeelieden; 150 in Amsterdam en 100 in Rotterdam, die weigeren mede te werken aan wapen- en troepenvervoer naar Indonesië.

Om ze hiertoe toch te dwingen, heeft de Rotterdamse Lloyd, waar een deel van hen is ondergebracht, zich op het standpunt gesteld: wie geen werk heeft, verbeurt het recht op het volle loon; de gage van f 65.— per maand is teruggebracht op f 28.—, hetgeen de Indonesiërs weigeren te aanvaarden. Degenen van hen, die naar hun aanmonsteringsland terug gebracht zouden worden (waarop ze recht hebben) zijn evenwel naar Singapore en Bombay gebracht en in Singapore zijn ze in militaire kampen opgesloten, waar ze als gevangenen behandeld worden.

Bij de Dok- en Scheepsbouwstakers.

De strijdgeest van de N.D.S.M.-stakers is niet bepaald krachtig te noemen. Wij vernemen, dat de vorige week, notabene op de vergadering die beslissen moest over al of niet doorstaken, slechts de helft van de mannen aanwezig was en dat maar met een kleine meerderheid besloten werd door te zetten.

Waarom zit die lauwheid? In de wijze waarop gestreden wordt! De E.V.C. wil een „fatsoenlijke vakbond“ wezen. Hij streeft immers naar erkenning, hetgeen betekent, dat dan deze bond, opgericht

door de strijdwillende arbeiders, in het systeem van de Nederlandse ondernemersklasse zal zijn ingeschakeld. Van eigen optreden, het van anderen op, zal dan geen sprake meer zijn. De beroeps-onderhandelars zullen het dan „doen“ volgens „de regels van het spel“. En deze regels zijn: opbouw van het kapitaal tegen een zo laag mogelijke levensstandaard voor degenen, die inderdaad met hun handen en hun hoofd op moeten bouwen, willen ze niet van honger kreperen. Reeds verontschuldigen zich de E.V.C.-bestuurders tegenover de regering van het kapitaal:

„Wij hebben getracht de zeelieden-staking, welke reeds meer dan vier weken duurt, zoveel mogelijk te localiseren. Wij willen met alle kracht medewerken aan de opbouw van ons zo zwaar getroffen land.“ (Uit „De Waarheid“ van 30 April).

De E.V.C.-leiding kan er niet onbekend mee zijn, dat een dergelijke staking niet meer te localiseren is, zonder deze kapot te maken. Kapot, omdat zo'n staking dan lang duurt en er geen geld is om het groot aantal gezinnen voldoende te onderhouden; omdat de bourgeoisie, die de arbeiders, op een schimmetje na, alles afneemt wat ze voortbrengen, hun op de duur op de knieën moet krijgen. In dit geval doet ze dit door allerlei zogenaamd klein werk, dat anders bij de N.D.S.M. gedaan zou worden, bij een andere onderneming te laten verrichten. De arbeiders van die andere metaalbedrijven vinden dat dan wel besmet werk, maar de E.V.C. heeft immers besloten: géén uitbreiding, want er zijn geen centen! De zeelieden mogen dan mopperen, je vertellen, dat op die manier de allernoodzakelijkste reparaties toch klaar komen, zodat de schepen kunnen uitvaren, ze mogen je uitschelden voor maffers; je bond heeft besloten en dus doe je, zij het met een bezwaard hart, besmet werk.

UIT DE INHOUD:

De diverse stakingen.
Een nieuwe klasse.
Jeugdbeweging.
Filmbespreking.
Uit Twente.

Wells waar is er voor de stakers de vorige week achttienduizend gulden door de metaalbewerders van Amsterdam opgebracht, maar deze hulp kan de strijd niet in stand houden, nu er bij een uitkering van f 25.— per week, alleen voor de Dok- en Scheepsbouwstakers een f 30.000.— per week nodig is!

Machtsvorming.

Begrijpen de stakers niet, dat op die manier hun zaak, de strijd tegen het funeste tariefstelsel (waarover ze tot nu toe nog niet eens de bevolking door middel van manifesten hebben ingelicht), een principiële zaak van de gehele Nederlandse arbeidersklasse, naar de bliksem moet gaan?

Als de stakers er niet zelf voor ageren, dat de isoleringstaktiek van de E.V.C. doorkruist wordt, als de niet-stakers het enkel laten bij financiële steun, inplaats van te geven dat wat een arbeider zijn klaslegenoten in werkelijkheid geven moet: zijn daadwerkelijke solidariteit, dan winnen het de ondernemers, die het langer kunnen „uitzingen“ dan zij. Pas als grote delen van het productie-apparaat stil komen te liggen, als dan de „publieke opinie“ bewerkt is door de stakers, moet de heersende klasse toegeven aan bepaalde eisen. Alleen voor eigen machtsvorming en niet voor een door het E.V.C. gelocaliseerde „fatsoenlijke“ staking wordt de bourgeoisie, zij het tijdelijk, wat soepeler!

De arbeiders hebben van niets en niemand steun te verwachten dan van hun klaslegenoten en de morele steun van alle revolutionairen, die de klassenstrijd de enige weg weten naar een andere maatschappij. De strijdende arbeiders ondervinden voortdurend overal, dat de zogenaamde arbeiderspartijen en de vakbonden van welke naam ook, hun acties trachten in te perken, en deze voor machtsvorming van de leiders over de arbeiders te benutten.

De stakingen zijn op het dode punt gekomen. Misschien is er, achter de schermen, reeds zodanig „gewerkt“, dat de arbeiders spoedig het loodje leggen. Maar de opgedane ervaring zal hen, bij de nieuwe strijd die niet kan uitblijven, de enig juiste weg doen vinden: gaan, dadelijk zelf gaan, daar waar inderdaad de sleutel is van de macht der bezittende klasse.

Het volgende nummer, met een bijlage over de verkiezingen, kost 20 cent.